

زن از دیدگاه فلسفه سیاسی غرب

سوزان مولراکین

ترجمه و تألیف
منیری اده

قصیده سرا

قصیده سرا

تلفن: ۶۶۹۷۲۸۷۰

زن از دیدگاه فلسفه سیاسی غرب

مؤلف: سوزان مولر آکین

ترجمه و تألیف: ن. نوری زاده

ویراستار: شعله راجی کرمانی

آماده سازی قبل از چاپ: زهرا عزیزی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۵-۱۴-۷

حق چاپ محفوظ است.

آدرس: م انقلاب، شهدای ژاندری، پیر ۱۱ مر ردین و منیری جاوید، بن بست مرکزی پ ۱ واحد ۵

پست الکترونیک: ghasidehsara@gmail.com

سرشناسه	: آکین، سوزان مولر، Ok. Su...
عنوان و نام پدیدآور	: زن از دیدگاه فلسفه سیاسی غرب / سوزان مولر آکین؛ ترجمه و تألیف ن. نوری زاده
مشخصات نشر	: تهران: قصیده سرا، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	: ۵۴۲ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۵-۱۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Women in Western political thought, 2013
یادداشت	: چاپ قبلی: قصیده سرا: روشنگران و مطالعات زنان، ۱۳۸۳ (۲۴ ص)
یادداشت	: نمایه
موضوع	: افلاطون، ۴۲۷ - ۳۴۷ ق.م، Plato
موضوع	: روسو، ژان ژاک، ۱۷۱۲-۱۷۷۸ م. Roussru Jean Jacques
موضوع	: میل، جان استوارت، ۱۸۰۶-۱۸۷۳ م. Mill, John Stuart
موضوع	: زنان، Women
موضوع	: نقش جنسیت، Sex role
موضوع	: فمینیسم، Feminism
شناسه افزوده	: نوریزاده، نادر، ۱۳۴۰، مترجم
رده بندی کنگره	: HQ ۱۲۰۶/۲۷۹ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۳۰۵/۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۵۸۵۶۷

فهرست

۹.....	مقدمه مترجم.....
۱۳.....	زمینه بای تاریخی.....
۱۶.....	چگونگی رایش «میل» به فمینیسم.....
۱۹.....	خلاصه مطالب کتاب.....
۲۵.....	درآمدی بر کتاب سال ۲۰۱۱.....
۲۵.....	دیرا ساتر.....
۳۹.....	مقدمه نویسنده.....
۵۳.....	فصل یکم: افلاطون و نقش یونانی نفرت از زن.....
۶۹.....	فصل دوم: ملکه‌های فیلسوف مدرن و مسرین خصوصی.....
۹۷.....	فصل سوم: بررسی موضوع زن از دیدگاه افلاطون.....
۹۷.....	طبیعت زن و ساختار اجتماعی او.....
۱۰۴.....	افسانه فلزات.....
۱۰۶.....	محیط‌گرایی و تساوی تعلیم و تربیت.....
۱۲۱.....	فصل چهارم: بررسی دیدگاه ارسطو.....
۱۲۱.....	جایگاه و طبیعت زن در جهان وظیفه باور.....
۱۴۹.....	فصل پنجم: ژان ژاک روسو و آیین پدرسالاری مدرن.....
۱۵۷.....	فصل ششم: ژان ژاک روسو و «نقش طبیعی» زن.....
۱۵۸.....	روش‌های کاربردی روسو.....
۱۶۰.....	منشأ وضعیت طبیعی.....
۱۶۴.....	انسان به‌طور طبیعی.....
۱۶۶.....	استحکام خانواده.....

۱۶۸	تمایلات جنسی
۱۷۲	جایگاه طبیعی زن
۱۷۵	تأثیر محیط بر انسان
۱۷۷	آموزش و پرورش مرد و زن
۱۸۲	توانایی زنان
۱۸۸	وظیفه زنان
۱۸۹	افکار عمومی و وجدان
۱۸۹	جایگاه مناسب زن در اجتماع
۱۹۰	جداسازی زن از مرد
۱۹۳	فصل هفتم: آزادی و برابری برای مردان
۲۲۳	فصل هشتم: سرنوشت قلم برهان ژاک روسو
۲۲۶	سرنوشت سوفی
۲۲۹	سرنوشت ژولی
۲۵۵	فصل نهم: جان استوارت میل، فمینیست آزادی خواه
۲۵۵	توماس هابز
۲۵۸	جان لاک
۲۵۹	جیمز میل
۲۶۱	جان استوارت میل
۲۷۱	آزادی، اختیار و عدالت
۲۷۴	عدالت
۲۹۱	فصل دهم: زنان و نقش کارکردنگری آنان در گذشته و حال
۳۱۱	فصل یازدهم: فرد، زن و قانون
۳۴۳	فصل دوازدهم: نتیجه گیری
۳۷۷	پیوست فصل دوم
۳۸۵	اضافات در چاپ ۱۹۹۲
۳۸۸	چالش های فمینیستی

۳۹۷	تفاوت و اختلاف نظرات مهم سیاسی
۳۹۷	تفاوت میان جنسیت‌ها
۴۰۴	تفاوت میان زنان
۴۰۹	عدم قطعیت طرح‌ها و پیشنهادهای پژوهشگران فمینیست
۴۱۷	آیا هنوز پژوهش‌های فمینیستی در حاشیه قرار دارد؟
۴۲۳	نام‌ها و اصطلاحات
۴۳۱	نما

www.ketab.ir

مقدمه مترجم

یکی از مهم‌ترین میراث فرهنگی دوره ویکتوریا نشر آثار جان استوارت میل^۱ می‌باشد. این آثار موضوعات کلی و متنوعی چون منطق، ریاضی، تاریخ، اخلاق، ادبیات، اقتصاد و نیز نظرات سیاسی او را شامل می‌شود که هر کدام از آن‌ها در نوع خود تأثیرات شگرف و بحث‌انگیزی در جوامع غربی بر جای نهاده است. برای مثال، یکی از آن تأثیرات، چیرگی نظریه‌های میل بر فلسفه حقوقی دنیای انگلیسی زبان غرب است که امروزه به‌وضوح مشاهده می‌گردد.

جان استوارت میل در خود سه بحث تعلیمات شدید و سخت‌گیرانه پدر خود جیمز میل^۲ و دوست او جرمی بسم قرار گذاشت تا بتواند در آینده وارث شایسته نظریه فلسفی، سیاسی و اخلاقی فایده‌باورانه^۳ آنان شود.

بنا بر نظریه فایده‌باورانه، معیار هر عمل و تدبیر امور باید بر اساس «فراهم نمودن بیشترین سعادت برای بیشترین افراد»^۴ سنجیده می‌شود. میل جوان گرچه تحت تأثیر تعلیمات مستقیم و شبانه‌روزی پدر و جرمی بنتام قرار گرفت، بود اما به‌آسانی تابع نظرات آن‌ها نگشت و نظریه فایده‌باورانه آن دو را با نظرات و تأثیرات خود درآمیخت و آن را به‌صورت یک نظریه برجسته و قابل قبول تبیین نمود. او باور داشت که محک سنجش هر رفتار، خواه فردی باشد و خواه اجتماعی، ابتدا می‌باید بر اساس رضایت افراد و بیشترین برخورداری آنان از رفاه و سعادت ارزیابی شود. همچنین او معتقد بود که نظام حکومتی که در نتیجه مشارکت مردم تعیین می‌شود، وظیفه دارد که آزادی افراد جامعه را به‌عنوان یکی از اهداف بنیادین تضمین و تأمین نماید.

1. John Stuart Mill
2. James Mill
3. Jeremy Bentham
4. Utilitarianism

جان استوارت میل برخلاف نظر و اندیشه حاکم که اعمال قانون مجازات عمومی را برای خیر و صلاح کل افراد جامعه، در مقابل ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌ها واجب می‌دانست، معتقد بود که قانون بدین منظور تدوین نگشته است که از صلاح‌دید و اصول اخلاقی اکثریت در مقابل اقلیت محافظت کند بلکه قانون باید حقوق فرد را در برابر جمع که میل، آن را استبداد اکثریت بر اقلیت می‌خواند، محافظت نماید. در این میان اگر آزادی فردی باعث صدمه رسیدن به افراد دیگر شود باید طبق این استدلال که «آنچه یک فرد به بهانه آزادی در جامعه به دست می‌آورد، معادل آزادی فرد دیگری باشد که آن را از دست می‌دهد، آزادی عمل آن فرد به دلیل آسیب رساندن به دیگری محدود می‌گردد» به سخن دیگر، از نقطه نظر میل وظیفه حکومت آشتی دادن و هماهنگ نمودن آزادی یک انسان با انسان دیگر در جامعه است تا آنان بتوانند در کنار هم با صلح و آرامش زندگی کنند.

به هر حال در این مسئله قصد ما آن نیست که به بررسی آراء و عقاید جان استوارت میل پرداخته شود بلکه همین‌قدر شایسته است که از دیدگاه فایده‌باورانه او یعنی رضایت درونی اکثریت افراد در برخورداری از رفاه، سعادت، آزادی و اختیار فرد در جامعه همراه با اصل عدالت آگاه شویم و این دیدگاه را محور اصلی باور فمینیستی او بدانیم.

رساله فرودستی زنان^۱ در سال ۱۸۶۱ و همزمان با کتاب «املائی درباره حکومت انتخابی»^۲ نوشته شد اما در سال ۱۸۶۹ منتشر گردید. «فرودستی زنان» به محض انتشار مورد توجه عموم قرار گرفت و به سرعت به زبان‌های فرانسه و آلمانی ترجمه گردانده شد. با وجود استقبال شگرف، این رساله از واکنش‌های منفی و انتقادات تند به درنماید تا جایی که جیمز استفان^۳ در کتاب «آزادی، برابری و برادری» نوشت که: «من تا این رساله از اولین تا آخرین جمله‌اش مخالفم» زیگموند فروید^۴ نیز مخالف ترجمه این رساله به زبان آلمانی بود و باور داشت که جان استوارت میل در مورد سرنوشت زنان دچار

1. The Subjection of Women

2. The Consideration of Representative Government

3. James Stephen

4. Sigmund Freud

استبه فاحش شده است زیرا او در نیافته است که: «طبیعت، سرنوشت زن را پیشاپیش بر معیار زیبایی، فریبنده‌گی و ملاحه، تعیین کرده است». در مقابل این مخالفت‌ها چند تن از فمینیست‌های آن دوره مانند الیزابت کدی استانتون^۱ بی‌درنگ به دفاع از میل برخاستند و او را اولین مردی دانستند که توانسته بود علت فرودستی زنان را به درستی دریابد. خانم استانتون در مورد رساله فرودستی زنان جان استوارت میل نوشت که: «...اندن این رساله آن‌چنان به من لذت و آرامش بخشید که قبلاً هرگز از خواندن کتاب بی‌دیگر چنین لذتی نصیب نشده بود». علی‌رغم این‌گونه واکنش‌ها و انظارها، رساله فرودستی زنان در سال‌های قرن بیستم نه‌تنها مورد توجه قرار نگرفت بلکه حتی توسعه‌سازگردان و طرفداران میل هم مورد اعتنا واقع نشد. در اواخر قرن بیستم و با پدید آمدن «فمینیسم رساله میل به‌عنوان سنتزی^۲ درباره موضوع زن مطرح گشت.

به نظر نگارنده رساله فرودستی زنان به چهار دلیل قابل توجه و بررسی می‌باشد. نخست آنکه این رساله در میانه‌ی قرن بیستم در مورد تئوری فمینیسم است که به‌وسیله یکی از بزرگ‌ترین تئوریسین‌های فلسفه سیاسی غرب به رشته تحریر در آمده است. به سخنی دیگر در فلسفه سیاسی - اجتماعی غرب، نه‌تنها به حقوق سیاسی اجتماعی زنان توجهی نمی‌شد بلکه تبعیت از دستورات محض آنان در برابر سلطه مردان شدیداً تأکید و توجیه می‌گشت.

دوم، گرچه رساله فرودستی زنان در سال ۱۸۶۱ نوشته شده بود اما میل انتشار آن را تا زمانی که شرایط سیاسی - اجتماعی جامعه انگلستان برای طرح چنین موضوعی مهیا نگشته بود، به تأخیر انداخت. در سال ۱۸۶۹ تغییر و تحولات محاسباتی که در جامعه انگلستان قرن ۱۹ پدید آمد، زمان مناسبی برای انتشار این رساله فراهم شد و انتشار آن به‌عنوان یک اثر تئوریک در مورد مطالبه حقوق زنان تأثیر شگرفی بر جامعه نهاد.

جان استوارت میل تنها به ارائه نظری نسبت به موضوع زنان بسنده نکرد بلکه او

به‌طور عملی در دفاع از حقوق زنان برخاست. او از سال ۱۸۶۵ تا ۱۸۶۸ که عضو پارلمان بود دفاع از حقوق زنان را جزئی از وظائف نمایندگی خود می‌دانست و در این رابطه با تلاش و جدیت چندین پیشنهاد اصلاحی به مصوبات مجلس ارائه داد.

سوم، موضوع‌های رساله فرودستی زنان محصول یک دهه از تفکرات جان استوارت میل به شمار می‌آید و به سهولت می‌توان رگه‌های اصلی افکار سیاسی - فلسفی او را در این اثر مشاهده نمود. برای مثال، موضوع‌های بحث میل در این رساله ادامه بحث‌های است که در کتاب «درباره آزادی»^۱ مطرح شده بود، منتهی این بار بحث آزادی و اختیار فرد به ترمیم شخصیت و هویت زن که به باور میل یکی از بنیادی‌ترین موضوعات در روند بهبود هویت انسان است تخصیص دارد. البته دیگر بحث‌های اصولی و بنیادین عدالت اجتماعی و تئوری‌های سیاسی میل را در کتاب‌های او مانند نظریه «فایده باوری» و «تألیاتی درباره حکومت انتخابی» و نیز رساله درباره «توکویل»^۲ می‌توان یافت.

چهارم، فرودستی زنان بیان امل آنرا و اندیشه‌های جان استوارت میل در مورد فمینیسم است که با مطرح کردن پرسش‌های اساسی، تلنگری به ذهنیت‌های از پیش شکل گرفته و سستی وارد می‌سازد. پرسش‌هایی که جنبش فمینیسم در اواخر قرن بیستم دگربار دچار آن‌ها شده بود. برای مثال، اختلافات اساسی بین زن و مرد چیست؟ و ما چه اندازه از این اختلافات آگاهیم؟ و یا علل طبیعی سرکشی زن، کدامند؟ آیا مردان و زنان نسبت به موضوعات اخلاقی، سیاسی و اجتماعی تفکر جداگانه و متمایز از یکدیگر دارند؟ اگر چنین است موارد بنیادین این اختلافات چیست؟ آیا وجود چنین اختلافاتی می‌تواند به حقوق برابر میان آنان دست یافت؟ آیا تقسیم کار - به تبع آن آزادی ساختن و برابر نمودن زنان با مردان در خانواده ضرورت دارد؟

بی‌تردید، ممکن است که دانشجویان، فمینیست‌ها و مدافعان تساوی حقوق زنان با بحث‌ها و نتیجه‌گیری‌های جان استوارت میل موافق نباشند اما آنان می‌توانند از نظرات سیاسی و آراء و اندیشه‌های فلسفی او در این رساله استفاده شایان نمایند.